

N:o 49.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående afsöndring af ett område från Eskilstuna kungsladugård i Södermanlands län till plats för skolhus; gifven Stockholms slott den 13 mars 1896.

Med åberopande af bilagda protokoll öfver ecklesiastikärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att från Eskilstuna kungsladugård i Södermanlands län må till Klosters församling till plats för skolhus och planteringsland för alltid upplåtas ett å en af vice kommissionslandtmätaren O. B. Déhn år 1894 upprättad karta utmärkt område af 1 hektar 13 ar mot en köpeskillning af 687 kronor 50 öre, med rätt för församlingen att tillträda området den 14 mars 1902 eller dessförinnan, om öfverenskommelse kan med arrendatorn träffas, samt under vilkor, att den å området befintliga ståndskog förbehålles kronan, med rätt för församlingen att till pris, som af vederbörande revirförvaltare bestämmes, tillösa sig de träd, hvilka anses bära såsom prydnadsträd å området qvarlemnas, äfvensom att församlingen dels senast nämnda den 14 mars 1902 till länets ränteri inlevererar köpeskillingen, dels ock upprättar och för framtiden underhåller stängsel i gränsen mellan det afsöndrade området och kungsladugårdens egor; samt att den inflytande köpeskillingen må användas på enahanda sätt, som är bestämdt i fråga om köpeskillingar för de hemman och lägenheter, hvilkas försäljning eger rum jemlikt nådiga brefvet den 29 maj 1874.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.

G. F. Gilljam.

*Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13
mars 1896.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern *Boström*,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve *Douglas*,
Statsråden: friherre *Åkerhielm*,
Groll,
Wikblad,
Gilljam,
friherre *Rappe*,
Christerson,
Wersäll och
Annerstedt.

29:o)

Föredragande departementschefen yttrade vidare:

Hos Eders Kongl. Maj:t har Klosters församling i Södermanlands län genom utsedde komiterade i enlighet med församlingens å kyrkostämman den 24 oktober 1894 fattade beslut i underdånighet anhållit, att från den i Klosters socken och Öster-Rekarne härad af nämnda län belägna Eskilstuna kungsladugård om 9 mantal måtte varda afsöndradt och till församlingen upplåtet ett å en ansökningen bilagd, af vice kommissionslandtmätaren O. B. Déhn år 1894 upprättad karta utmärkt

område om 1 hektar 13 ar att användas till plats för nytt skolhus jemte planteringsland.

Sedan domänstyrelsen, efter nådig remiss, anmodat Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i nämnda län att i ärendet infordra vederbörandes underdåniga yttranden samt dermed jemte eget underdånigt utlåtande inkomma, har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande öfverlemnadt: *dels* ett af vederbörande kronofogde och häradsskrifvare gemensamt uppgjortt förslag till årlig afgäld för ofvanberörda, till afsöndring ifrågasatta område, utvisande att sagda område, som innehåller 50,7 ar åker och 62,3 ar hagmark, ansetts lemna en behållen afkastning af 27 kronor 50 öre, samt att på grund häraf årliga afgälden föreslagits till 4 hektoliter spanmål, hälften råg och hälften korn, att lösas med penningar efter tioårigt medelmarkegångspris; *dels* utdrag af protokollet, hållet vid extra kyrkostämma med Klosters församling den 9 december 1895, hvaraf inhemtas, att församlingen förklarar sig villig att såsom köpskilling för ifrågavarande område erlægga på en gång ett belopp, motsvarande 20 gånger den föreslagna afgälden; *dels* ock infordrade yttranden i ärendet från förste landtmätaren i länet A. W. Lodén, kungsladugårdens arrendator C. H. Bergstedt samt vederbörande domänintendent, hvilka anförde:

förste landtmätaren Lodén: att, ehuru den uti ifrågavarande område inbegripna åker med sina stengrund och täta smådiken svårigen kunde, på sätt i fögderiförvaltningens ofvanberörda förslag skett, hänföras till första klassens jord, utan fastmera vara att räkna till kungsladugårdens svagare odlade egor, likväl, i betraktande af markens belägenhet nära intill Eskilstuna stad, der jordvärdena i allmänhet vore höga, det slut, hvartill fögderiförvaltningen kommit, icke syntes vara obilligt, utan fullt motsvara den behållna inkomsten af området, hvilket ock, såsom beläget afsides från hufvudegendomens öfriga odalegor, torde kunna utan olägenhet undvaras;

arrendatorn Bergstedt: att ifrågavarande mark såsom belägen vid egendomens gräns borde kunna utan framtida men från egendomen afsöndras, att markens värde torde få uppskattas till samma pris, som mark med enahanda läge betingat vid skedd expropriation för norra Södermanlands jernvägs behof eller 2,000 kronor per hektar för både åker och hagmark, samt att Bergstedt, i sin egenskap af arrendator, fordrade ersättning för områdets mistning medelst ett årligt arrendeafdrag, motsvarande fem procent å den blifvande lösesumman; samt

domänintendenten: att ifrågavarande mark, som nu tillhörde ett af kungsladugårdens dagsverkstorp, kalladt Söderängstorp, vore belägen vid egendomens gräns längst bort från Eskilstuna stad, att i följd af det aflägsna läget området ej hade något större värde såsom byggnadsplats och att dess skiljande från kungsladugården ej heller kunde medföra någon olägenhet för brukningen af egendomens öfriga egor, på grund hvaraf, och då afsöndringen begärts i och för ett allmännyttigt ändamål samt den föreslagna köpeskillingen syntes motsvara området verkliga värde, domänintendenten hemställt, att ifrågavarande område måtte till Klosters församling för alltid upplåtas mot en köpeskillning af 550 kronor, med vilkor att den i hagmarken till äfventyrs växande skog kronan förbehölles samt att församlingen ålades uppsätta och för all framtid underhålla erforderlig stängsel kring området.

För egen del har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, jemte meddelande att Eskilstuna kungsladugård med underlydande blifvit genom kontrakt den 27 april 1881 och domänstyrelsens transportresolution den 4 december 1891 upplåten på arrende till ofvannämnde Bergstedt för tiden till den 14 mars 1902, anmärkt, att samme Bergstedts här ofvan omförmälda uppgift rörande priset å för norra Södermanlands jernvägs behof exproprierad mark vore origtig, i det att nemligen den kungsladugården tillhörande åkerjord, som för berörda ändamål tagits i anspråk, betingat väsentligen olika pris, beroende på såväl jordens beskaffenhet som markens läge i förhållande till Eskilstuna stad, och sålunda blifvit åsatt värden, varierande från högst 2,200 till lägst 900 kronor per hektar, under det den exproprierade skogs- och hagmarken värderats lika till 200 kronor per hektar, vid hvilka värderingar helt säkert tagits hänsyn jemväl till den skada, som genom egornas sönderstyckning måste hafva tillskyndats egendomen, samt vidare anfört, att, då egendomen genom den nu ifrågasatta afsöndringen ej kunde tillfogas någon skada af nyssnämnda art, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, med hänsyn derjemte till hvad förste landtmätaren Lodén erinrat om jordens beskaffenhet, ansåge området värde rättvisligen böra bestämmas till belopp, som understege ofvanberörda, för den exproprierade marken lägst bestämda värden; och har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som ansett högre behållen afkastning af ifrågavarande område än den af skattläggningsmännen antagna af 27 kronor 50 öre icke med skäl kunna beräknas, på grund häraf och då genom upplåtelse af området ett allmännyttigt ändamål skulle främjas samt afsöndringen icke kunde medföra

någon olägenhet för brukningen af kungsladugårdens öfriga egor, tillstyrkt, att området måtte till Klosters församling för alltid upplåtas mot en köpeskillning, som med hänsyn till Riksdagens under senaste åren i likartade frågor uttalade åsigt, att köpeskillning för afsöndring från kronan tillhörig egendom borde beräknas efter afgälden, kapitaliserad efter 4 procent, torde böra bestämmas till 687 kronor 50 öre; hvarjemte Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, med instämmande i domänintendentens förslag rörande den å området befintliga skog och skyldighet för församlingen att hålla detsamma inhägnadt, tillika i anledning af arrendatorn Bergstedts i ärendet framställda ersättningsanspråk hemställt, att arrendatorn under återstående del af arrendeperioden måtte erhålla årlig godtgörelse för jordens mistning med 5 procent å köpeskillningen, räknadt från den dag densamma blefve erlagd, att utgå i form af adrag å arrendet.

Med öfverlemnande af de sålunda inkomna handlingarne jemte remissakten äfvensom ett af styrelsen från vederbörande revirförvaltare infordradt yttrande angående den å ifrågavarande område växande skog, utvisande att denna utgöres af 10,07 kubikmeter vedskog, som af revirförvaltaren beräknats å rot ega ett värde af 25 kronor 18 öre, har domänstyrelsen för egen del i underdånighet anført, att i betraktande af ifrågavarande marks läge densamma syntes kunna utan men för kungsladugården derifrån afskiljas, och har styrelsen ej funnit något att erinra vid den gjorda uppskattningen af markens afkastning, hvilken styrelsen alltså ansåge böra läggas till grund för beräklandet af köpeskillningen, dervid den nu i allmänhet gällande räntefoten 4 procent borde komma till tillämpning, så att köpeskillningen, på sätt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande hemställt, bestämdes till tjugufem gånger afkastningens belopp, men, i händelse så skedde, arrendatorn ej borde tillförsäkras den af honom äskade ersättningen, fem procent å köpeskillningen, hvilken ersättning i sådant fall komme att öfverstiga hvad som ansetts utgöra området behållna afkastning.

Med anledning häraf får jag, efter samråd med chefen för finansdepartementet och i öfverensstämmelse med hvad domänstyrelsen hemställt, tillstyrka, det Eders Kongl. Maj:ts täcktes föreslå Riksdagen medgifva:

att från Eskilstuna kungsladugård må till Klosters församling för alltid upplåtas till plats för skolhus med planteringsland omförmälda jordområde af 1 hektar 13 ar mot en köpeskillning af 687 kronor 50 öre,

med rätt för församlingen att tillträda området den 14 mars 1902 eller dessförinnan, om öfverenskommelse kan med arrendatorn träffas, samt under vilkor, att den å området befintliga ståndskog förbehålles kronan, med rätt för församlingen att till pris, som af vederbörande revirförvaltare bestämmes, tillösa sig de träd, hvilka anses böra såsom prydnadsträd å området kvarlemnas, äfvensom att församlingen dels senast nämnda den 14 mars 1902 till länets ränteri inlevererar köpeskillingen, dels ock uppsätter och för framtiden underhåller stängsel i gränsen mellan det afsöndrade området och kungsladugårdens egor; samt att de sålunda inflytande medlen må användas på enahanda sätt, som är bestämdt i fråga om köpeskillingar för de hemman och lägenheter, hvilkas försäljning eger rum jemlikt nådiga brefvet den 29 maj 1874.

På tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter täcktes Hans Maj:t Konungen bifalla hvad departementschefen sålunda hemställt; och skulle proposition till Riksdagen aflätas af innehåll bilagan B vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

Carl Tornérhielm.